

Språksosial gransking av endringar i ordtilfanget i vestlandskommunen Stord

av Bård Eskeland

1 Feltet: leksikografisk sosiolingvistikk og språkleg endring

Dei aller fleste verk om sosiolingvistikk, ja jamvel om språkending, fer over emnet leksikon med ein harelabb. Frå målsogene kjenner me oppramsinga av lånord frå gresk, latin og tysk gjennom tidene som merkelappar på nytt kulturelt inventar frå ymse epokar, og i samband med store språkskifte vert me minte om skilnaden mellom kjerneordtilfang (serleg dei lukka ordklassene) – og resten, som gjerne er så flyktig at det ikkje er råd å seia noko samlande og systematisk om anna enn ord for gamle reiskapar. Elles får kvart ord si eiga søge i etymologiske ordbøker.

Då eg tok til å planleggja eit hovudfagsopplegg der eg ville utforska skjeringspunktet mellom dei tre-fire forvitnelege felta sosiolingvistikk, dialektologi og leksikografi med tanke på årsaker til språkending, sveiv eg i den villfaringa at eg skulle pløya litt jomfrueleg mark – noko somme vil påstå er det einaste rette – i motsetnad til f.eks. å sykla, som er ein av mine store lidenskarar. Men eg oppdaga snart at eg var komen til ein delvis asfaltert sykkelsti.

Noko før og kring 1980 kom 4–5 hovudoppgåver om endringar i ordtilfanget i ein del bygder på Sør- og Vestlandet, hovudoppgåver som rett nok i liten grad nyttar sosiolingvistiske metodar. Dei siste 34 åra har me fått 3 hovudoppgåver som analyserer emnet grundigare sosialt: Jon Peder Vestad har skriva avhandling om adjektiv hos vagverar, Nina Frøystadvåg om sokalla orddaude i herøymålet og John André Nergaard

om det same i surnadalsmålet. I den mønstergilde oppgåva til Nergaard finn me tilfeldig utval av informantar statistisk analysert etter tre generasjonar, to kjønn og to slag oppvekstområde, i tillegg til at ordtilfanget er delt inn etter semantiske felt. Ordtafet er analysert på tre plan: kjennskapstap, tydingstap og brukstap. Granskinga er naudsynt og forvitneleg, men der konklusjonane er sikre, er dei sjeldan uventa (utan at det er noko lyte). Men Nergaard sjølv er misnøgd og seier at det er ein veikskap med undersøkinga at

"[eg] i alt for liten grad [har] vore oppteken av bakgrunnen til informantane og det sosiale nettverket dei høyrer til i dag. Ein brei nettverksanalyse etter mønster av til dømes Lesley Milroys undersøkingar frå Belfast [...] ville kunne kasta ljøs over materialet på ein heilt annan måte. Spørsmål om sosial tilhøyrslø, omgjevnader under oppveksten, interesser og fritidsaktivitetar kunne heilt sikkert ha gjeve svært interessante opplysningar om den einskilde informanten, og resultatet han eller ho oppnådde i undersøkinga. På denne bakgrunnen ville det vore mykje enklare å finne reelle årsaksforklaringar til høge eller låge tal for orddauden hjå informantane. Det har i alle høve vist seg at den grupperinga etter dei tre sosiale variablane eg har gjort, ikkje fortel heile sanninga om kjennskapet til og bruken av eldre ord og uttrykk i surnadalsmålet. Til det er skilnadene mellom dei einskilde informantane innanfor kvar gruppe for store." (Neergaard 1996:93)

Frå byrjinga var eg interessert i å granska det Nergaard etterlyser her ved å nytta sosiale variablar og metodar me kjenner frå sosiolingvistiske granskingar av morfologi og fonologi. Dei obligatoriske sosiale bakgrunnsvariablane er det mikrodialektgeografiske oppvekst-/bustadsområde (som er delvis tautologisk når det er snakk om motsetnaden mellom dialekt- og standardordtilfang) og generasjon (som er tautologisk når det gjeld gransking av tap av tradisjonelt ordtilfang). Når me kjem til kjønn, vert det litt mindre forutseieleg, sjølv om sosiolingvistikken har sirkla inn ein teori eller to her. Men bortsett frå kjønn er det, som Nergaard seier, her det interessante byrjar og orddaudestudiane tradisjonelt har slutta. Kan me finna meir tileigna eller dynamiske sosiologiske eller fenomenologiske variablar som korrelerer med dei språklege? At orddaudestudiane ikkje går inn i dette feltet medan granskingane av andre nivå i språket utforskar andre variablar, har fleire årsaker. For det fyrste krev handsaminga og drøftinga av ordtilfanget mykje plass. For det andre har orddaudestudiane teke føre seg sokalla

homogene bygdemiljø, der a) dei sosiale skilnadene er små eller b) den sokalla rurale livsstilen, der alle omgast alle, jamnar ut språklege skilnader mellom sosiale grupper. Sidan svært mange bygder er meir eller mindre industrialiserte i etterkrigstida og i alle høve er sosialt inndelte på nye måtar og i tillegg er prega av ein kulturell urbaniseringsprosess, såg eg ingen grunn til ikkje å prøva ut dei same kategoriane som me kjenner frå bysosiolingvistikken. Til overmål hadde den kommunen eg ville granska, regionsenteret og industrikommunen Stord, nyleg utropt seg til by, rett nok akkompagnert av lågmælte sarkasmar frå dei fleste ibuarane, noko som i seg sjølv tyder på sosiokulturelle motsetnader i høve til eit symbolsk fenomen. I ordstudiesamanheng er me no utanfor sykkelstien, og kanskje i grøftekantene, men som livsvarig medlem i Syklistenes Landsforening og styrar i sykkelklubben Slark, kjenner eg mi plikt. Eg meiner at dette feltet i fyrste omgang godt kan studerast med ei tilpassing av kjende metodar, og eg går no over til å skissera granskingsopplegget mitt før eg stiller nokre spørsmål om årsaker til og karakteren av endringar i ordtilfang.

Granskingsopplegget skulle eg gjerne diskutert med andre språkgranskarar før eg sette i gang, men det meste av feltarbeidet er gjort allereie. Utan at eg skal plaga dykk med detaljane, lyt eg straks vedgå at eg etter innsamlinga ikkje ser meg heilt nøgd med tilfanget mitt, so eit skikkeleg opplegg av det slaget Nergaard og eg etterlyser, lyt venta til ein annan omgang.

2 Framgangsmåte for gransking av ordtilfang

Å granska ordtilfanget, dvs den verkelege bruken av ord, i sin naturlege samanheng (i vanleg tale) er uoverkomeleg i ei hovudoppgåve, ja faktisk i det heile. Difor lyt oppgåva definerast om til ei gransking av ordkjennskap eller passivt ordtilfang: objektet er då ikkje i fyrste omgang språkbruk, men den leksikalske horisonten til informantane. Dei får oppleve ord frå ei liste, og skal fortelja kva ordet tyder eller kan brukast til. Ein heldig biverknad av denne orienteringa er at kontrolleffekten og mishøvet mellom rapportert og verkeleg språkbruk nærmast vert uvesentleg. Hovudobjektet, tydingsfrekvensen, er langt på veg den horisonten som introspeksjonen gjev beinveges tilgang til. Eg har likevel vist informantane mine den tillita at eg har spurt om dei brukar orda og jamvel om dei brukte dei før (og kva

dei eventuelt brukar i staden no). Informantane verka svært truverdige i dette stykket, so problemet her er snarare "målefeil" gjorde i god tru, og at folk har ulik terskel for å seia at dei brukar eit ord.

Informantutvalet og intervjuet

For å kunna nytta kvantitativ metode ville eg ha mange informantar. Eg har intervjuva ca. 90 personar fordelte på tre generasjonar. Eg angrar naturlegvis no på at eg ikkje auka talet til ca 120 sidan 30 i kvar generasjon delt på to kjønn fort gjev svært få i kvar celle om ein vil kombinera variablar. Likevel skulle dette vera ei svært ekstensiv ordtapsgransking til å vera på eit slikt "intensitetsnivå".

Eg kontakta informantane kort tid før intervjuet etter å ha plukka ut namn tilfeldig frå manntalet. Utvalet er stratifisert på kjønn og alder. Generasjonane 1918–1922, 1943–1947 og 1968–1972 representerer oppvekst i tre ulike kulturelle epokar med ca 20 års mellomrom og berre 5 års skilnad innan kvar gruppe.

Intervjua tok jamt over 2,5–3 timar, med i underkant av 2 timar på ordlista, resten på spørsmål om informanten. I byrjinga planla eg å hindra folk i å førebu seg e.l. ved ikkje å nemna språkgranskinga, berre be dei om tre timar til ei sosiologisk gransking. Men dette viste seg heilt uturvande, t.d. finst det ingen påviseleg ordbokskultur i kommunen. Eg har likevel sett medhjelparane mine i "karantene" etter granskinga og bede dei teia om alle detaljar, slik at ikkje ei eventuell nyvekt språkinteresse får spreia seg til andre moglege informantar. Det har òg fungert framifrå. Eg lyt ta det atterhaldet at eg ikkje er nokon stor menneskekjenar, men folk har verka svært oppriktige. Men som før nemnt: dersom ein byrjar med å be om tyding eller bruksdøme frå informanten, er ein i alle høve sikra mot overrapportering. Etter utspørjingane har eg diskutert emnet med informantane, slik at eg hadde hatt nøgda av stoff til ei ekstensiv kvalitativ gransking, om noko slikt finst.

3 Dei sosiale variablane

Alder

Eit viktig aspekt er å granska sjølve endringa i ordtilfanget, dvs. kontrasten mellom kjennskapen før og no. Det har me naturlegvis berre indirekte tilgang til sidan det ikkje finst eldre sosiolingvistiske studiar av dette ordtilfanget (berre ordsamlingar med definisjonar). Når ein intervjuar gamle, granskar ein ikkje språkhorisonten til ungdomen i eldre tider, men restane av han, kanskje med nokre tillegg som har kome til seinare i livet. Nærare kjem ein ikkje. På hi sida gjev kjennskapshorisonten til dei gamle ein viss idé om kva ord som var i vanleg bruk då dei voks opp.

Klasse

Som sagt er eg ute etter å finna sosiale skiljelinjer som fell saman med språklege. Stord er ein industrikommune med historisk sett sterke røter i primærnæringane. Sidan eg ikkje har analysert materialet grundig, vågar eg ikkje seia om arbeidsdelinga mellom bønder, industriarbeidarar og funksjonærar er so historisk sementert at det har ført til signifikante, systematiske utslag i språklege variablar (at det finst ein viss tendens, er eg derimot ikkje i tvil om). På Aker Stord arbeider folk saman med kameratar frå heile landet og frå utlandet, men utan at ein kan tala om noko eige språksamfunn; arbeidarane bur alle stader i kommunen. Derimot fanst det eit eige språksamfunn kring den tidlegare gruveindustrien på Litlabø, med kraftig dialektblanding og serdrag både i prosodi og på andre nivå. Det finst spor av dette i dag, men i mitt tilfeldige utval har eg ikkje nok belegg på denne varietetten. Det skulle vore emne for ei anna gransking.

Ei sosial klasseinndeling som fylgjer rein økonomisk lagdeling er svært tvilsam. Dei noverande sosiale skiljelinene på Stord er av nyare dato, og det er i alle fall vanskeleg å tenkja seg gjennomgåande kulturelle skilnader basert på noko so flyktig som inntekt e.l. Stoda i produksjonen (marxistisk analyse) er nok meir relevant, men igjen: dei fleste "stodene" eller sosiale laga har veik historisk basis her. At terminologi og yrke er nær knytt til kvarandre, er so sjølvsaagt at det knapt er verdt å forska på. Men det er ikkje fagterminologi eg er ute etter. Om eg finn nokon systematikk i den ålmenne ordkjennskapen på grunnlag av yrke, vil det soleis vera overraskande og interessant.

Eg har i alle høve intervjua relativt nøye om det ein kan kalla sosial-, yrkes- eller klassebakgrunn, og ventar vel i høgda å finna systematisk variasjon mellom folk som høyrer til i homogene miljø dominerte av folk i liknande stode. Her vil me òg kanskje finna tendensar til ulike varietetar på det morfofonologiske planet. Eg har difor teke opp mellom 30 og 60 minutt av kvart intervju med tanke på å ekserpera nokre få svært frekvente fonologiske og morforlogiske markørar. Om eg kan få korrelert leksikalsk horisont og sosiolektisk variasjon, vil eg i minsto få stetta nyfikna på eit felt eg aldri har sett granska tidlegare: om ordtraderinga møter ulike vilkår innan ulike sosiolektiske varietetar.

Nettverk, haldning m.m.

Me har fleire andre faktorar som kan fortelja noko om sosiale felt som er med å halda oppe skilnader i tradering og utbreiing av ordtilfang. Fyrst og fremst har me nettverkstilhøve, som Nergaard gjerne ville ha granska. Både i intervjuet og i eit skjema stiller eg spørsmål om oppvekststad, bustad no, oppvekstmiljø og oppseding, nettverksstyrke og nettverksorientering. Type og grad av kontakt med foreldre, besteforeldre og andre i desse generasjonane vert t.d. forsøksvist kartlagt, og eg vonar det let seg operasjonalisera. På skjemaet bed eg om sentrale opplysningar om dei personane dei har hatt mest kontakt med (dvs snakka mest med) – og graden av kontakt då dei var a) 10–20 år gamle, som eg har rekna som den viktigaste fasen for tileigning av passivt ordtilfang, og b) dei dei har hatt mest kontakt med seinare - eit skilje her vil kanskje seia noko om skilnaden mellom kjennskap og bruk. Eg er spent på om eg finn noko grunnlag for å t.d. skilja mellom sokalla rurale og urbane nettverkstypar. At alle har minst ein forelder frå Sunnhordland, gjer det vanskelegare å skilja omgangsforma til folk frå kvarandre.

Feilkjeldene er naturlegvis store, og det å vurdere nettverkstypar utan å ta omsyn til det menneskelege og kulturelle innhaldet i dei, er tvilsamt. Med fleire informantar kunne ein ha kombinert nettverkstypar og annan sosial bakgrunn.

Sidan eg er i prinsippet er ute etter alle sosiale og kulturelle faktorar som kan tenkjast å styra tileigninga og bruken av dialektord, ville eg stilla meir fenomenologisk retta spørsmål, dvs. om korleis informantane innrettar tilværet sitt. Interessecfelt kan m.a. seia noko om varierende band

til den sentrale einskapskulturen knytt til standardmålet og banda til tradisjonelle felt. Difor formulerte eg ei rekkje spørsmål om kulturell orientering og haldningar, alt frå utdanning og medie- og skriftmålstilknytning (som lese- og fjernsynsvanar) til fritidssyslar og haldningar til språk og lokalsamfunn. Korleis eg skal analysere dette i høve til bakgrunnsvariablane, er eg førebels svært usikker på. Om slike faktorar slår ut, vert det kanskje på tilhøvet mellom kjennskap og bruk snarare enn på kjennskapen i seg sjølv. Dette tilhøvet er vanskeleg å tildela rette proporsjonar, og i tillegg er rapporteringa om bruk delvis upåliteleg.

4 Ordmaterialet

Ordtilfanget eg har valt ut, har eg stort sett henta frå verket distriktslækjaren Christian Vidsteen gav ut i år 1900: *Ordbog over bygdemaalene i Søndhordland*. Ho inneheld vel 20.000 ord, er skriven som eit tillegg til ordbøkene til Aasen og Ross, og er meint å dekkja heile ordtilfanget. Utvalet mitt inneheld ord frå fleire ordklassar og frå ymse semantiske felt, men eg er usikker på om det er verdt å granska desse to faktorane grundig. Orda skulle a) høyra til den tradisjonelle dialekten, b) vera lite representerte i standard- eller skriftmåla (bokmål eller moderne nynorsk), c) ikkje ha villeiande homonym eller vera samansette av ein eller fleire lekkar som er velkjende frå standardmålet (bokmål eller "basic" nynorsk), og d) ikkje vera slik at ein lett kan gissa seg fram til tydinga på "lydmalande" grunnlag, på grunn av lydleg likskap med ålment kjende ord eller ved annan semantisk transparens.

Bortsett frå desse kriteria har eg ikkje gått inn for å plukka ut kuriositetane eller dei mest avlegse orda, tvert om, dei lyt ha vore nokolunde ålgjengde tidlegare (i praksis testa ved å sila vekk ord to gamle pilotinformantar ikkje kjende). Ord frå ulike semantiske felt (eller rettare: kontekstfelt) tek opp i seg ulike sider ved moderniseringa. Nokre ordgrupper refererer i høgare grad enn andre til forelda livsformer (td. reiskapsnemningar), dei har vore utsette for referentdaude og står ikkje i sentrum for granskinga. Orda i utvalet skal altoe e) ikkje vera einsidig knytte til gamle produksjonsmåtar eller livsformer (sjølv om ei kontrollgruppe med slike ord kan vera interessant å jamføra med resten av ordtilfanget. Eg har dessutan med ein del ord som ikkje har lide direkte

referentdaude, men der bruksvilkåra har likevel skrumpa inn (natur, vêr og vind)).

Hovudbolken av orda skulle vera like relevante som tidlegare reint sosialt sett (dvs i høve til sosiale realitetar utanfor det språksosiale) og lingvistisk sett (at det symbolske potensialet er der), men har av reint språksosiale grunnar (utbreiing av andre varietetar = språkkontakt kombinert med dominans) mist fotfestet. Her kjem i fyrste rekkje tidlegare geografisk utbreiing inn i biletet, dvs. om orda har hatt støtte i større område eller i meir folkesterke målføre, som td bymåla bergensk og haugesundsk. Difor har eg med både ord som har hatt mest mogleg lokalt avgrensa utbreiing (forresten overraskande vanskeleg å finna!), og ord som har hatt tydeleg regional utbreiing (td fylket og delar av grannefylka). Dessutan har mange ord stått sterkt på det meste av Vestlandet og i andre landsdelar, utan å ha serleg støtte i standardvarietetane. Her vil alle gradar finnast, men det skulle vera råd å tildela ein skåre på grunnlag av heimfestingane orda har i arkivet til Norsk Ordbok.

Med andre ord vil eg helst sjå på ord og uttrykk med tydingar som i seg sjølve er like aktuelle no som før.

5 Moglege årsaker

Til sjuande og sist er eg ute etter å finna årsaker til endringane, det er dét kartleggjinga av dei sosiale faktorane skal tena til. Leksikalsk endring er eit sertilfelle av språkleg endring ålment; nokre årsaker er sams, andre vesensulike. Eg vil prøva å sjå nærare på kva sider av ordbortfallet som kan tilskrivast språkinterne faktorar, kva som kjem av språkkontakt og kva som kan tilskrivast samfunnsendringar direkte.

Det er vanleg å skilja mellom indre og ytre faktorar i målsoga. Indre faktorar er meir reint språklege enn dei andre - dei byrjar gjerne som ein mutasjon i eit system (td fonemsystemet) og spreier seg gjennom det til systemet er i ein slags balanse, utan at referensielle eigenskapar ved språket treng bli endra. Ytre faktorar er sosiolingvistiske, dei handlar om styrketilhøvet mellom ulike varietetar, som er det same som det språklege styrketilhøvet mellom brukarane av varietetane.

I leksikalsk samanheng har me i tillegg den ytre faktoren at sosioøkonomisk basis kan verka direkte inn på delar av ordtilfanget eller

terminologien av di delar av leksikonet på ein serskild måte speglar denne basisen. Denne forklåringa står sterkt i mytologien om språkutvikling og bidreg til å tilsløra den kulturelle og politiske sida ved ordtapsprosessen ved å knyta han til den uunngåelege og ynskjelege utviklinga av produktivkrefter. Men å trekkja konklusjonar om heile ordtilfanget på grunnlag av gamle reiskapsnemningar o.l., er misforstått materialisme. Endringar i den økonomiske basisen er rett nok avgjerande, men verkar helst indirekte inn på ordtilfanget, td. ved å endra styrketilhøvet mellom varietetar/dialektbrukarar.

Om me ser bort frå den delen av ordtilfanget som speglar tidlegare basis, står me att med vanlege ytre årsaker (som er sosiolingvistiske) og indre årsaker. I spørsmålet om ytre årsaker vert det store spørsmålet: i kva mon kjem endringane av at den nasjonale einskapskulturen sameinar eller opphevar lokale språkmarknader, og i kva mon påverkar dei lokale dialektane eller regionalmål kvarandre? Og kva sosiale faktorar er det eventuelt som fremjar desse prosessane? Korrelasjon mellom språklege variablar og sosiale variablar som i ulik mon er knytte til desse kulturelle prosessane, kan kanskje avsløra noko, men diverre kan sjølve analysen berre vera synkron. I samband med regionalisering er det sjeldan tale om det leksikalske nivået; det er nærmast eit aksiom at ordtilfanget er det fyrste som står for fall ved geografisk og sosial språkkontakt med overordna normer, og ferdig med det. Men det vert stundom nemnt at det er ord frå meir folkerike dialektar som tek over for dei lokale (jamvel når desse nye "dialektorda" er identiske med dei som rår i standardmålet). Det verkar jo rimeleg at ord som regionalt og jamvel nasjonalt har stått sterkt i målføra, vil ha ein tendens til å halda seg betre i "regionaliseringas tidsalder" enn ord som berre har stått sterkt lokalt (i den grad ein kan skilja mellom desse typane). Eg vil som nemnt prøva å gradera orda etter heimfesting for å kunna påvisa regionalisering, om det er slik at dei tidlegare mest utbreidde orda med stønad i byfolkemåla har halde seg best. Her vil det kanskje visa seg skilje mellom generasjonane og livsstilstypane, dersom det er avgjerande om ein har vore meir direkte eksponert for einskapskulturen.

Til slutt eit spørsmål om indre faktorar på det leksikalske nivået. Det kan verka absurd, men ein utbreidd folkeleg mytologi om språkending seier at det er reint språklege eigenskapar ved ord som gjer dei ueigna (td

at dei læt idiotisk). Eit meir kvasivitskapleg synspunkt er å sjå ordtilfanget som eit system av semantiske skilnader med nærsono-, anto-, hypo- og hyperonym som søkjer ein slags harmoni (i staden for ei "livlaus" liste). Kanskje vert ein ubalanse utløyst av terminologiske årsaker (ytre), og opprettinga fylgjer semantiske lover til det igjen er skipa eit adekvat semantisk spegelbilette av inventaret i tilværet. Men dette ville for det fyrste ikkje vera ei primær indre årsak til endring. For det andre kan ein når som helst gå til ein nærskyld varietet som opererer med andre semantiske skilje på den same samfunnsformasjonen og naturen utan at det er råd å påvisa objektive kriteria for ubalanse i semantikken. Min banale, men naudsynte hypotese er at det i hovudsak er sosiolingvistiske, ikkje semantiske faktorar som dikterer kva leksikalsk inventar ein varietet har. M.a.o.: eit forsovidt nyttig semantisk skilje fell lett bort i eit målføre om standardmålet vantar ein term. Eg kan ikkje sjå at nokon indre faktorar trør til for å dekkja tapet. I so fall er altso tilhøvet vårt til referentane underordna kva som måtte vera tilgjengeleg i det dominerande språket.

No kan naturlegvis lydendringar føra til at ord vert ståande att med umoglege eller sjeldne lyd(sekvens)ar og soleis går ut av bruk, men so langt eg kan sjå, spelar denne faktoren minimal rolle, og den utløysande årsaka er ikkje leksikalsk. Dessutan: Dersom eit fonem vert marginalisert fordi det vantar i ein dominerande varietet, har me med ei ytre årsak å gjera for vår dialekts vedkomande. Lydendringar kan òg føra til homonymi, som igjen kan føra til bortfall av det eine homonymet eller begge homonyma (rett nok sjeldan noko problem i standardmål). Sidan eg av metodiske grunnar har silt vekk homonym i utgangspunktet, kan eg ikkje granska denne faktoren i oppgåva mi.

Ei siste mogleg leksikalsk årsak til bortfall har me dersom lita utbreiing eller bruksfrekvens fører til bortfall. Men lita utbreiing har mykje med tilhøvet til andre varietetar å gjera, og låg bruksfrekvens kan ha med konteksten å gjera (lite frekvent kontekst trugar forresten sjeldan eit ord om det har fotfeste i standardmålet). Når det gjeld utbreiinga, er dessutan spørsmålet i røynda kvifor ordet fekk lita utbreiing, og då er me like langt. I granskinga mi kan eg berre nærma meg desse problema ved å sjå om orda som står sterkt hjå dei gamle, er dei same som held seg hjå dei unge, og finna ut om dei som har hatt stor geografisk utbreiing, er dei som held seg best i dag.

Hovudspørsmåla mine er soleis: 1) Kva nivå av årsaker til endring har me med å gjera? 2) Kva kan korrelasjonar mellom språklege og sosiale variablar fortelja om årsakene til endring? 3) (For seint å diskutera:) Kva metodar kan best kasta ljøs over desse problema?

Litteratur

Nergaard, John André 1996. *Går orda vidare? : ei sosiolingvistisk undersøking av orddaude i surnadalsmålet*. Uprenta hovudoppgåve. Bergen: Nordisk institutt.